

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Полтавський державний медичний університет
Uniwersytet Rzeszowski (Республіка Польща)
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie (Республіка Польща)
Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
(м. Бухарест, Румунія)
Харківський національний медичний університет
Запорізький державний медичний університет
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Львівський національний аграрний університет
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

ЗБІРНИК СТАТЕЙ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ, ПСИХОЛОГІЇ І
ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

25-26 листопада 2021 року

Присвячується 100-річчю ПДМУ

Полтава
2021

Збірник статей
VI Міжнародної науково-практичної
конференції

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Полтава – 2021

ББК 74.58+81.2

УДК 378.6

Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 25-26 листопада 2021 р.). – Полтава : Вид-во “Астроя”, 2021. – 355 с.

У збірнику представлено статті вітчизняних і зарубіжних науковців, у яких висвітлюються різноманітні проблеми сучасної лінгвістики, лінгводидактики, психології та педагогіки вищої школи. Збірник рекомендовано науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, магістрантам, аспірантам, а також усім, хто цікавиться психолого-педагогічними, лінгвістичними та дидактичними проблемами вищої школи.

Автори публікації несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки. Організаційний комітет може не поділяти погляди й думки деяких авторів.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ждан Вячеслав Миколайович	голова оргкомітету, ректор Полтавського державного медичного університету, доктор медичних наук, професор, лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки, Заслужений лікар України
Капустник Валерій Андрійович	співголова оргкомітету, ректор Харківського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України
Колесник Юрій Михайлович	співголова оргкомітету, ректор Запорізького державного медичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України
Солоненко Анатолій Миколайович	співголова оргкомітету, ректор Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор біологічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України
Кайдашев Ігор Петрович	проректор з наукової роботи ПДМУ, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України
Дворник Валентин Миколайович	перший проректор ПДМУ з науково-педагогічної роботи, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України
Беляєва Олена Миколаївна	заступник голови оргкомітету, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією ПДМУ
Мальцева Ірина Андріївна	перший проректор Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор біологічних наук, професор
Москальова Людмила Юріївна	проректор з наукової роботи Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор педагогічних наук, професор
Ryszard Pęczkowski	Dr. hab., prof., Dyrektor Instytutu Pedagogiki, Uniwersytet Rzeszowski, Polska
Janusz Miąso	Dr. hab., prof., Uniwersytet Rzeszowski, Polska
Liliya Morska	Dr. hab., prof., Uniwersytet Rzeszowski, Polska
Grzegorz Grzybek	Dr. hab., prof., Uniwersytet Rzeszowski, Polska
Piotr T. Nowakowski	Dr. hab., prof., Uniwersytet Rzeszowski, Polska
Jadwiga Daszykowska- Tobiasz	Dr. hab., prof., Uniwersytet Rzeszowski, Polska

Ramona Mihaila	Doctor of Philosophy, Professor, Vice Rector for International Relations, Dimitrie Cantemir Christian University, Bucharest, Romania
Cristina Athu	Associate Professor Ph.D., Vice Dean of the Faculty of Foreign Languages and Literatures, Dimitrie Cantemir Christian University, Bucharest, Romania
Onorina Botezat	Doctor of Philosophy, Associate Professor and Director of the Center for Linguistic and Intercultural Research, Dimitrie Cantemir Christian University, Bucharest, Romania
Скрипнікова Таїса Петрівна	Заслужений лікар України, кандидат медичних наук, професор, професор кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ПДМУ
Шуневич Богдан Іванович	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов, Львівський національний аграрний університет
Дерев'янченко Наталя Володимирівна	кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри латинської мови та медичної термінології, Харківський національний медичний університет
Гордієнко Олена В'ячеславівна	кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов, Запорізький державний медичний університет
Коноваленко Тетяна Василівна	кандидат педагогічних наук, доцент, декан філологічного факультету, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Лисанець Юлія Валеріївна	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією ПДМУ
Король Лариса Леонідівна	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської та німецької філології, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

verbal elements, which are indicated by the description of the behaviour, in particular the gestures and facial expressions accompanying the statements.

The communicative attitude should be conscious, natural and truthful³². Such a dimension allows for symbiotic merging of the communicative attitude with the social attitude of the message sender, assuming that they are true and harmonized due to compliance. This, on the other hand, allows for the maintenance of ethics in communication, both in the mother tongue and in the second language³³. The issues discussed are extensive and multifaceted, and therefore require separate discussion.

УДК 378.147.091.33-021.464:81'25

Волкова Г.К.

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ СКЛАДОВОЇ САМОСТІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДУ

Статтю присвячено висвітленню наукового пошуку підходів до навчання іноземної мови медичного спрямування, пов'язаного із розвитком самостійної складової навчання. Інтернет-технології поряд з програмними засобами інформаційних технологій відіграють важливу роль у професійній діяльності фахівця-медика, який розширює теоретичну та методико практичну основу своєї професійної діяльності. Знайомство студентів з можливостями використання інтернет-технологій на різних етапах перекладу дозволить професійно зорієнтувати навчальний процес і організувати самостійну діяльність, враховуючи особливості інформатизації суспільства. Формування іншомовної лінгвокомп'ютерної компетенції у студентів передбачає наявність відповідної компетентності викладачів іноземних мов, яка повинна проявлятися, перш за все, в організації самостійної роботи студентів в комп'ютерному освітньому середовищі. Навчання перекладу як виду мовленнєвої діяльності передбачає формування перекладацької компетентності, тобто формування перекладацьких знань, навичок і вмінь, а також удосконалення механізмів (як рецептивного, так і продуктивного плану), що забезпечують цей вид діяльності. Формування перекладацької компетентності здійснюється поетапно.

Ключові слова: *іншомовні лінгвокомп'ютерні компетенції, самостійна робота, міжмовна комунікація, перекладацькі вміння і навички, інформаційні ресурси, постредагування машинного перекладу.*

The article is devoted to the coverage of the scientific search for approaches to teaching a foreign medical language, associated with the development of an independent

---

³² These conditions (all or isolated) are important in every act of communication. One should pay attention to the role of the above-mentioned factors, especially in the process of learning a language as a foreign language, because, as L. Morska and others claim, participation in the culture of a language determines linguistic competences, compare: L. Baranovska, L. Morska, I. Simkova, A. Zasluzhena, *Enhancing Critical Thinking Skills of Future Language Scholars in Pedagogical Courses*, Advanced Education, Issue 14, 2020. A conscious, natural and truthful communicative attitude will allow you to eliminate them more effectively, at the same time making the language transfer ultimately appropriate.

³³ Mastering a second language as a foreign language is a complex issue, but in the context of the communicative attitude, it should be emphasized that if it is, as indicated above: conscious, natural, truthful, then the process may run more efficiently. According to J. Raclavskó and J. Muryc, in frequent situations, when the application of language models known to the sender is not possible in the second-acquired language, errors are made when switching codes, compare: J. Raclavskó, J. Muryc, *Z badac nad polszczyznę studentów Uniwersytetu Ostrawskiego w Republice Czeskiej*, w: *Język polski – między tradycją a współczesnością. Księga jubileuszowa z okazji stulecia Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego*, ed. E. Horyc, E. Miynarczyk, P. Ćmigrodzki, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2021, p. 675.

component of learning. Internet technologies, along with information technology software, play an important role in the professional activity of a medical specialist, who expands the theoretical and methodological basis of his professional activity. Familiarization of students with the possibilities of using Internet technologies at different stages of translation makes the teacher organize students' independent activities. The formation of foreign language linguo-computer competence in students involves the presence of appropriate competence of foreign language teachers, which is introduced primarily in the organization of independent work of students in the computer educational environment. Teaching translation as a type of speech activity involves the creation of translation competence, the development of translation knowledge, skills and abilities, as well as improving the mechanisms (both receptive and productive) that provide this type of activity. The formation of translation competence is carried out in stages.

Key words: *foreign language linguo-computer competences, independent work, interlingual communication, translation skills, information resources, post-editing of machine translation.*

Статья посвящена освещению научного поиска подходов к обучению иностранному языку медицинской направленности, связанного с развитием самостоятельной составляющей обучения. Интернет-технологии наряду с программными средствами информационных технологий играют важную роль в профессиональной деятельности специалиста-медика, которые расширяют их теоретическую и методико практическую основу профессиональной деятельности. Знакомство студентов с возможностями использования интернет-технологий на различных этапах перевода способствуют профессиональной ориентации учебного процесса и организации самостоятельной деятельности студентов, учитывая особенности информатизации общества. Формирование иноязычной лингвокомпьютерной компетенции у студентов предполагает наличие соответствующей компетентности преподавателей иностранного языка, которая должна проявляться, прежде всего, в организации самостоятельной работы студентов в компьютерной образовательной среде. Обучение переводу как виду речевой деятельности предполагает создание базы переводческой компетентности, то есть формирование переводческих знаний, навыков и умений, а также совершенствование продуктивных и рецептивных механизмов, обеспечивающих этот вид деятельности. Формирование переводческой компетентности осуществляется поэтапно.

Ключевые слова: *иноязычные лингвокомпьютерные компетенции, самостоятельная работа, межъязыковая коммуникация, переводческие умения и навыки, информационные ресурсы, постредактирование машинного перевода.*

Всі науковці визнають, що сьогодні зростає потреба у фахівцях, які мають фундаментальні знання в області апаратного та програмного забезпечення, які вміють самостійно працювати з інформаційними ресурсами, моделювати ситуації професійної діяльності, вибирати з усього різноманіття інформаційні технології, необхідні для вирішення конкретного професійного завдання. Стан методики навчання перекладу в сфері професійної комунікації на сьогоднішній день дає простір для досліджень в нашій країні та інших державах (Д.А.Алферова, В.В.Алімов, Л.К.Латишев, Л.М Черноватий. та ін.)

Разом з тим цілий ряд проблем, пов'язаних із розумінням місця та змісту самостійної професійної перекладацької обізнаності і майстерності студентів в структурі формування і розвитку іншомовної компетенції професійно орієнтованого спілкування майбутніх фахівців, шукають свого науково методичного та практичного вирішення.

Мета статті – визначити напрямок формування іншомовної лінгвокомп'ютерної компетенції на заняттях з іноземної мови і розвитку вмінь студентів медичної вищої школи користуватись сучасними перекладацькими технологіями у реальному опосередкованому іномовному спілкуванні.

Навчання перекладу як виду мовленнєвої діяльності передбачає формування перекладацької компетентності, тобто формування перекладацьких знань, навичок і вмінь, а також удосконалення механізмів (як рецептивного, так і продуктивного плану), що забезпечують цей вид діяльності. Формування перекладацької компетентності здійснюється поетапно. На кожному з етапів формуються відповідні компоненти перекладацької компетентності. Доцільно передбачити три етапи формування перекладацької компетентності, а саме: 1) підготовчий етап (або доперекладацький), 2) етап формування і вдосконалення перекладацьких навичок і 3) етап формування і розвитку перекладацьких умінь.

Перший етап – підготовчий – має на меті отримання певних уявлень про професію перекладача і перекладацьку діяльність, а також отримання певних перекладацьких знань про поняття міжмовної комунікації, про різні види перекладу і умови їх здійснення, про різні види трансформації тексту – описовий переклад, генералізацію, антонімічний переклад, компенсацію, компресію, експансію, цілісне переосмислення.

Саме на цьому етапі відбувається формування уявлень про необхідність інформаційної підготовки до перекладу, про інформаційні ресурси сучасного перекладача, про технологію підготовки і виконання повного чи вибіркового перекладу, про недоліки комп'ютерного перекладу і причини пріоритету діяльності людини у сфері двомовної комунікації, а також формування навичок використання основних перекладацьких трансформацій і прийомів на рівні слова, словосполучення і речення та формування вміння працювати з різними видами довідкової літератури та ресурсами Інтернету.

Під час другого етапу – етапу формування і вдосконалення перекладацьких навичок – відбувається подальше засвоєння перекладацьких трансформацій і прийомів через аналіз готових перекладацьких рішень або через застосування цих трансформацій і прийомів на рівні слів, словосполучень, речень і понадфразових одиниць. Цей етап передбачає подальше ознайомлення з типовими перекладацькими труднощами – лексичними, граматичними, стилістичними, соціокультурними, а також формування відповідних трансформаційних навичок. Усе це необхідно враховувати у процесі навчання студентів англійської мови, латини спеціальних лис циплін. Слід пам'ятати, що навчання перекладу відбувається в умовах недостатнього володіння учнями іноземною мовою і здійснюється паралельно із її вивченням. У цьому випадку слід враховувати відсутність достатньої мовної підготовки і доповнювати навчання власне перекладу вивченням особливостей іноземної мови, знання якої є необхідними для вирішення перекладацьких завдань. Студенти отримують завдання у перекладі різноматичних англійських текстів на рівні фразових та понад фразових одиниць, як то інструкції з уживання ліків, історії хвороб.

Змістом третього етапу формування перекладацької компетентності – етапу формування і розвитку перекладацьких умінь – є власне переклад та його редагування. Саме на цьому етапі відбувається подальше оволодіння технологією виконання письмового і усного перекладу (повного і вибіркового), а також розвиток перекладацьких умінь. Студенти перекладають багатокomпонентні професійні тексти, що різняться розміром та тематичним і компонентним розгалуженням, як то медичні наукові статті. Прикладом нового завдання для контролю сформованості перекладацьких компетенцій студентів на заняттях з іноземної мови може виступати завдання у постредагуванні машинного перекладу професійно-орієнтованого тексту, яке виконується студентами в режимі самостійної роботи і розміщується в віртуальному середовищі для поточного контролю викладачем.

Специфіка розвитку перекладацьких умінь полягає в тому, що вони можуть створюватися лише в результаті практичної діяльності студентів на основі вже сформованих перекладацьких навичок і теоретичних знань. Більшість перекладацьких умінь носять комплексний характер і формуються безперервно в ході вивчення іноземної мови. Визначення етапів формування перекладацької компетентності є дуже важливим для навчання перекладу, оскільки забезпечує теоретичне підґрунтя для створення завдань, які б співвідносилися з певними субкомпетенціями на певних етапах їх формування. При цьому необхідно зазначити, що розмежування етапів формування перекладацької компетентності є умовним, оскільки у реальному процесі навчання отримання знань, формування навичок і оволодіння вміннями, що складають перекладацьку компетентність, відбуваються взаємопов'язано, у комплексі, за допомогою цілісної системи вправ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алимов В.В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации / В.В. Алимов- Учебное пособие. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 160 с.
2. Алферова Д.А. Интернет-технологии при обучении переводчика научно-технических текстов [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <https://cyberleninka.ru/article/n/internet-tehnologii-pri-obuchenii-perevodchika-nauchno-tehnicheskikh-tekstov>
3. Бадан А. А. Мультимедійні засоби у навчанні фаховому перекладу / А. А. Бадан, І. В. Недайнова // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 52 (1273). – С. 110-113.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Рада Європи з питань співпраці в галузі культури. Комітет з освіти. Відділ сучасних мов. Страсбург). – К.: Ленвіт, 2003. – 261с.
5. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця, Нова книга, 2004. – 576 с.
6. Латышев Л. К. Перевод: Теория, практика и методика преподавания : учебник для студ. перевод. фак. высш. учеб. заведений / Л. К. Латышев, А. Л. Семёнов. – 3-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2007.–192 с.
7. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : Підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю “Переклад” / Л.М.Черноватий. — Вінниця : Нова Книга, 2013. — 376 с.
8. Gile D. Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training / D. Gile. – Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins publishing Company, 2009. – 287 p.
9. Ioannou-Georgiou S. Constructing meaning with virtual reality / S. Ioannou-Georgiou // TESOL Journal. – 2002. – Vol. 11. – No.3. – P. 21-26.
10. Robinson D. Becoming a Translator / D. Robinson. – New York : Routledge, 2007. – 344 p.